کوردی هائیم و حەیران … (13) … هێمن عومەر خۆشناو

هەموو ئەو ڕەوەزە بەردانەی لەسەر زگم کەڵەکەکراون، بەس خوا دەزانێت چەندم خۆش دەوێن، لەگیان چێتر ناو هەناوم و من ئەوانم و ئەوان منن، هەر کە دەرگای ڕەحیان لە ئێسمە دەبەردرێ، ڕەحم دەردەچێ، حەجمانم لە هەڵدەگیرێت، ئای کە چەند حەز دەکەم یەک یەک نیشانی هەموو دونیایان بدەم، پێیان بڵێم ئەشتە جگەرگۆشەم هەن!
بەڵام بەو خوایەی لە ژێر سەرانە، لەبەر ئەو دەشتە کاکی بە کاکی و ئەو بیابانانە لەم ئەستورانە دەم نایەت کە چەند سالە بە هەویای بەردەکن تا بیدەنە بەر پشتی خۆیان و سەبووریان پێوە بەت، کەچی تا ئێستا لە چاوەڕوانیدا ئاوی چاویان سپی بوو، بەردەکی چکۆلەشیان بۆ نەهات و هەر نەهات!
چەند کەیفم دێت دەگەڵ گەردی بەیانی، ئەو دەمی فەجری سادیقە و تەر تەر نووری مەشریق ئادەمووسم، ئەوجار چی لالە و حاجیلە و هەرێیە دەنگی پێکەنینیان دەگاتە ئاسمان. بە من بی ئەو بەهارە جوانە و ئەو کەیفخۆشییەی جەرگی جەرگانم بە ڕەح و چاو، پێشانی هەموو جیهانی بدەم، بە چی توانام هەیە، پێکەنین، دەخۆشی، کەیف و سەفام بگەینمە هەموو هەسارەیەکی ئەو گەردوونە. ئەمما قورعان بە حەقت بە ساحێبت سوێندت لەسەرم نییە، زگم بەو چیایە ڕەقەن و ڕەشانە دەسووتێت، کە هەزار سالە چاویان لەوەیە ئەو دەمە ڕەقەیان نەرم بێت، جارێك بۆ تەنیا جارێك و بەس، بەنی بەهارێك بکەن و لە دیار پێکەنینی گوڵاندا خۆندەیەکیان بێتە سەر لێوان و بەو نزمەوە خۆیان لە هەلەمەت و ئیدی بۆ دیار ژیانەوە پێبکەنن و پێبکەنن.
بەڵام چش. کوا بۆ ئەوە ئەژێ کوا!
نووسراوی سەر تیوێڵی شاخێك.

کوردی هائیم و حەیران -(12) ….

هێمن عومەر خۆشناو

ژیان لەم زەمەنەدا دڵی مرۆی بە نمەك و وەفا دەكاتە قەترەیەك ئاو و وەك پارچە شەختەیەك سارد سارد دەبێت و بە بینینی چەند دیمەنێك دەتوێتەو□. ل□بر□ دڵ هیچی تێنەماوە، ئەوەندە بچوك بۆتەوە، بە نەبوو حیسابـە. ل□و گ□□□ خوێن و كوشتار و شەڕ بوونەتە هەوای فێنكی سپێدان و، هەناسەنە مرۆ وەریدەگرێ و دەیداتەوە، ڕووبەریك و بستێك خاكی دڵ نەماوە لەناو شەڕدا خارا نەبووبێت.

ئەم چەرخە چەرخی كورتبینییە، زەمەنی توێكڵ و ڕواڵەتە، كەس حەوسەڵەی مێشك ماندووكردنی نەماوە، هەموومان هەڵوەدای ڕواڵەتی بێ بنەما و ڕووخساری بێ ناوەڕۆك و قەپێلكی بێ ناوكین.

سەردەم سەردەمی خۆڕ□ پێشك□ردن و خۆبردنەپێش و دەركەوتنە، دەركەوتنێكی كورت، خۆبردنەپێشێكی چەند سعاتی، خۆپەسندانێكی هیچ لەباردانەبوو، ئیدی وەك ئەوە دێتە بەرچاو هەموو جارێ منەتی باوكایەتی بەسەر منداڵەكانماندا بدەینەوە و بە خوێنەر و خەڵك بڵێین ئەوەنییە ئێمە عەللامەی زەمانین، پسپۆڕ و پیتۆلین، نە دوێنێ دەبینین و نە سبەینێ، هەر هەنكەمان لەپێش چاوە و ئیدی ئێمە هەموو شتین و خەڵكیش چش!

خۆزی لە هەموو شتێدا زەمەنی كورتبینەكان بووبا، ئەمما ئەوانەی ئەهلی عیلمن قەت و قەت چاویان لەو ڕوواڵەتی و خۆڕەپێشكردنە نەبووبا، كە و□ك قایرۆسێك هەموومانی تەنیوت□وە، حەیاتی لەبەر بڕیوین، لە عیلم و حیكمەتیشدا بۆن بۆگەنی تەنگەنەفەسی كردووین و هاش و هووشەكەی گوێی دونیای كەڕكردووە.

لە زەمەنێك دەژین، (مەلەوان)ی تازەی ناو بەحری عیلمین، كەچی شیت و شەیدای ناو و ناوبانگین، قەڵەمم□ان تازە فرچكی گرتووە و دەمانەوێ بەو قەڵەمە بێ مەرەكەبە دونیا تەی بكەین. بە نانی دزیی عیلمەوە گەورەبووین و هەر دزیی و ناپاكی و بێ بنەت□یمان ل□ ه□□د□و□□ت. زانكۆیەكان پڕبوونە لە ئەهلی ئەو عیلمە ڕواڵەتی و ئەو هەموو شەهادەداری و تامەزرۆی ماستەر و دكتۆرا و پڕۆفیسۆری□ی ج□ستەی عیلمی هەنجن هەنجن كردووە و بنیشتێكە لە زاری ئەوانەوە بۆ دەوی سەدان كەس دێت و دواهەمینیان دەگاتە سەر زمانی من و ئەزیش بە ناو و سەرناوێكی دیكەوە دەیفرۆشمەوە.

هەتا دوێنێ پشیمان بە زانستی ئایینی خۆش بوو، كە بە پەرێز پاكییەوە مابوو و كەشتیەوانەكانی دوای ئەو هەموو خۆو نكردنە و ئەو هەموو خەبات و ماندووبونە و دەریایەك فرمێسك ڕشتن لە

قەڵەمەکانیان، بە شەرمەوە دەیاننووسی (انا الحقیر الفقیر المذنب العاصی.....منی دەستەپاچە و داماو، هەژار و نەدار و هیچ لەبارنەبوو ئەوەم نووسی بۆ هیچی دانانێم و هەموو هەناسە و خوێنیشم پیسە لە هەڵە و پەڵە و قەت شایانی ئەوە نەبووم و نابم) و دوای سی چل ساڵ لە پسپۆڕی خۆی هەشتا پەی شەرم بوو جلی پیشەکەی بپۆشێ و هەر خۆی بە شیاو دانەدەنا، کەچی کەشتیەوانەکانی ئێستا هەشتا لە ئەلف و بەیان نەخوێندەوە، فتوادەدەن، دەیانەوێ تەنانەت عیبادەتی نەوان خۆیان و خوداشیان بە کامەرایەکەوە بگرن و نیشانی هەموو خەڵکی بدەن، ئەو ڕێبوارانەی تازە سواربووی کاروان، چونکە قاویلکەن، قالك و قەمیشی پووچن، سامنیشتووی زەمەنێکی کورتن، دەیانەوێ چەند سعاتێك بژین و بەس، ببنە بەقی سەرئاویش مەمنوونن، لەناو هەموو دەنگەکاندا ئحمەکیان هەبە بەسیانە، هەر پەوەریان چاوی خەڵکی کورتبینە، بەیە لە نمایشەکی پەلەپەلدا خەریکی عەمامەگۆڕەکردن و دیزاینی ئەو لەقەب و پاشناو و تریانە مەندیلانەن کە شەیانە لەسەر ئەوەی کامەی جێی باوەڕی میللەتی کورتبین و گەلی رواڵەتپەرستە، ئەوەیان مەبدەئو پرەنسیپە.
ئێرە وەرانەیە لە چاوی جەوهەربینان، کەشك و تەلار و جەننەتە لە چاوی ڕواڵەتبینان، دەی ئەهلی جەوهەر و ڕەح پەروەرانیش لەو نەوانەدا لە حەژمەتان هەموو ڕۆژە جارێك دەتوێنەوە. چونکە لەم کاولستانی ئەحەدا بە کوردی هائیم و حەیران دە تێکهەڵاتنە لەگەڵ ئەم خەڵکە تێکەڵەی!

کوردی هائیم و حەیران -11- …
هێمن عومەر خۆشناو

هەگبەی یادەوەریی ڕۆژانی کۆنەو بە پیلی منەوە، زیاتر باران و خاکن، ئەوە ڕۆژە ئەو دەردەی باران کردی کەس نەیکرد، هەنسك و فرمێسك و باران یەکیانگرتبوو، هەنگاوەکان سارد و سڕبوون، وەك سایەقە و قەسرینی ڕوومەتی ئەو مندااڵانەی کە لەسەر قیلمقاسی دایك یان باوکیان، پێشتر ماچی بارانیان دەکرد و زۆرتر دیمەنی ئەو حەشاماتەیان دەبینی، کە کەس نەیدەزانی بۆ چ چارەنووسێك ملیان بەرەوگایە وەناوە!

ئەو خەڵکەی دەنێو تڕومبێلان دابوون، بیست ئەوەندەش ملی بەڕێگا یێ وەنابوو، ڕێگایەك لە زەینی مندا، هەر تەواو نەدەبوو، هەر ئیستێك و پشوویەك، دیمەن و ناڵە و هاوارێك بوون. باران وەها دەباری، دەتگوت ئاسمان کوندەیەکە و زارکی خۆی بەڕەڵڵا کردووە، نە بارانی سەر بە قەپوچکە و نە شەستەبارانیش پێی ڕانەدەگەیشتن، لە هەورازی نێوان چۆمان و ڕایەت بووین، نزیك پازدە ماڵ لەنێو لۆرییەك و پیکابێك دابووین، تڕومبێل زێدەتر مفای ئەوەی هەبوو نەکەویە بەر باران، دەنا لە ڕۆژێکدا بە ئەندازەی دە گوریسان ڕێی نەدەبڕی.

هەرگیز ئەو دیمەنەم لەبیرناچێت و لە زەینمدا ناسرێتەوە، بەتایبەتی کە بارانی بەهار دێت، وەك پەڕەسێلکەیەکی ئاوارە خۆی بە نیوچەوانی هۆشم دادەدات و جارێکی دیکە دێتەوە بەر هەیوانی دڵ:
ئێمە هەموومان لەپشتەوەی پیکابێکی بە چادردا جێی خۆمان کردبۆوە، لە دواوە لێشاوی باران و لێشاوی ئەو خەڵکەمان دەبینی، کە دەیانەویست مەئوایەك و نەوایەك شك ببەن، ل□ چ□ش! پیاوێك بە جەمەدانییەکەی خۆی دەمامك دابوو، منداڵەکەشی پێچابوو، تەنیا کونی چاوانی دیاربوو، بەڵام وەها تەڕ ببوون، ببوونە جل، ئاویان لە دەلینگان دەهاتەدەر، هاتە بەر دەرگای پشتەوە و تکای کرد چەند سعاتێك ئەو منداڵەی لێ وەربگرین، خۆی بەقوربان کردین، گوتی کەسم نەماوە، هەموو کەسی خۆم ون کردووە و ئەو ساوایە نەبێ!

دەبا من بمرم ئیدی و لە سەرمان ڕەق ببمەوە، بەڵام ئەو منداڵە نەمرێ، بە هەنسك و گریان و پ□ا□ن□وە دەبەرمان مری، کەسمان نوققەمان لێو□ نەهات.

ئیدی کە زانی بێ مفایە، بەو شەستەبارانەوە لە ئێمە ڕەت بوو، کاروان دەڕۆیشت، کەس نەیدەزانی چ باسە، رۆژێ حەشرێی سەر دونیایێ بوو، دڵ لە ژوورە دەکوڵی و لە دەرەوەشدا ڕەق وەك ئەوەی تەنیا ڕوحی خۆی بوێ و بەس، تەنیا خۆی دەرباز بکات و ئەوی دیش فت!
ئای ئەگەر زەمەن دەوەستا و ئەو منداڵە ئەگەر ما بێ و لەو کاروانسەرایەی کۆچ و ناخۆشییەدا ئۆغری نەکردبێ، هەنووکە 26 بەهاری دەربازکردووە و، ئەزیش زەمەنم گەڕاندباوە، لەبەر ئەو شەستەبارانەدا جارێکی دیکە خۆمان لەو زەمەنە پڕ لە ئاشووب و نە ڕەش نە سپییەدا شووشتبا و هەناسەیەکی پەشیمانیمان هەڵکێشابا و هەر لەوێ بە دیار بارانەوە نەهاتباینەوە زەمەنی بێ ئەمەکی و بێ دڵی و بێ ویژدانیی مەزنتر، کە نە زمان و نە نووسین بۆ دەردی کوردی هائیم و حەیران دەرەقەتی نایەت.

کوردی هائیم و حەیران (10) … هێمن عومەر خۆشناو

ئەو دەمەی مرۆ بیەوێت قەتماغی سەر برینان لاببات، هەنسکی بەجێماوی ناو قوڕگ و هەوکان وەندابکات، حەسرەتان هەڵکێشێ، دەنگ و هاواری بەجێماوی میللەتێکەی وەدەنگ بێنێتەوە، سوکناییە ئەگەر ئەوی لێ هەمبەرتە، لە ترپەی دڵت تێبگات، لە هەناسەی هەڵبزرکاوت بپرسێ، بۆ تاسەوە گوێ ڕابەرێ، بەناو شەقامەکانی مێژوودا بڕوا و یەك بە یەکیان تێی بکات. لە ئەمە ئەگەر بە هەموو گەلێك ڕاست بێت، بۆ فرمێسکی سەربەدراوی گەلی ئێمە زۆر دوورە، دوور بە قەد ئاسمان ڕەسمان، سوور وەك ڕەنگی لێوی منداڵانی خنکێنراوی ناو گەمی خوێن و دڵی جەسوور!

وەختێ لێت دەپرسن باسی هەڵەبجە بکە، تۆ نازانی لە کوێوە دەست پێبکەیت، ئاخر ئەو لە رەسم و وێنەکانیشت بێ گومانە، گاهێ ئەوەی لە هەناوانە بۆی هەلدەڕێژیت، سەری سووڕدەمێنێت، چما ئەو نها بۆ تورکی قسان دەکات و دایك و باوکی کوردن و بابەلباب کوردبوونە، بەڵام ئەو تشتێك لە کوردی فێم ناکات، وە گاڤێ بۆ تۆ دەردەکەوێت، میللەتێك پشتی 29 ساڵان نەیتوانیوە ئەو تراژیدیایە بە برای شیریی خۆی بناسێنێت، ئاخر چ گلەیی لە جیهانی دوور بکرێت؟، جیهانێکی سەنگ دڵ و ویژدان شاخ!

حەیف بۆ وڵاتی فرمێسك سەربەدراو، مخابن بۆ کوردی هائیم و حەیران، سەد ئەسەف و هەزار داخ، وەختێ قەتماغی برینان هەڵدەدەینەوە، هەموویان گوێ قوڵاغ دەکەن، چاویان زەق دەبن، بە تاسەوە گوێ دەگرن، وەك ئەوەی برای شیرییان تازە لە هەسارەیەکی دیکەوە هاتبێتەوە و هەواڵی ئەوێیان بۆ بگێڕێتەوە. نازانن ئەوە هەقایەتێك و دووان نییە، ئەوە کەندوێ هەقایەتانە و کوردی هائیم و حەیران تا ماوە هەناوی هەر تژینە لە هەقایەتی پڕ لە تراژیدیا.

کـوردی هـائیم و حـەیران -9- … هێمن عومەر خۆشناو

هێشتا تەواو دەرگای دوکانەکەیمان لەڕێسمەنەبردبوو، هەر سەرمان بە ژوورێ داگرت، ئەو یەک پێ بڵندبوو و بەرەو پیرمانەوە هات.
سەلاممان کرد و، سەلامی ل□س□تاندینەوە، هەر بە تورکی فەرمووی لێکردین و بەخێری هێناین. ڕەفیقەکەم بە حەنەکەوە و بە کورمانجییەکی ڕەوان هەڵیدایێ:
-کوردی دزانی؟
-(بە تورکی):زۆر زمانان دەزانم، کورمانجی، زازاکی، تورکی، عەرەبی.
-(بە تورکی): ئەو هاوڕێیەشم کوردی عێراقە!
-یا اهلا وسهلا!
-ئ□ڤ□ کورد□، تو کرمانجی نزانی؟
-(بە تورکی)من هەموو زمانان دەزانم، بەڵام نەژادپەرست و ڕەگەزپەرست نیم!
-تو دزانی ئەڤە سۆرانە سۆران، نە کورمانجە.
-(بە تورکی)بەڵێ بەڵێ دەزانم سووریا نە.
جا وەرە فرمێسکی سەربڕ□دراومان لە حەژمەتان کەرتک بە کەرتک نەبێ، وەرە هەناسەت نەخنکێ و لە برای شیریی خۆت ببیتە بێگانە و غەیرە دینیش!
تۆ بڵێی چ جێی شانازییەک بێ، منێک خودێی سەر سەران بە کوردی خولقاندوومی و گەل و میللەتی دیکەشی بە زمانی خۆیان، جارێ لە فرمێسکی مل قوتکراوی مەیان نەپرسی، چما باسکردنی نیعمەتی زمان، کە موجیزەی خودێیە، نەژادپەرستییە؟ ئاخر برالەی پشت و قەوەتم، کاکۆی گۆشت و هەناوم، تۆ بە زمانی غەیر بەرسقم دەدەیتەوە و هەر گاڤێ ئەز خ□ب کورد دحەسبینم، تۆ دەمارت گرژ دەبێ و پێم دەبێژی:
من هەموو زمانێ دەزانم، لێ نەژادپەرست نیم!
تۆیەک، کە سەر و ڕدێنت لەو دونیایە پڕ لە فرمێسک سەربڕەدا سپی کردووە و ڕۆندکێکی ساغ و سەلیمت دەناو چاواندا نەماوە، چما من بە نەژادپەرست دەزانی؟ هەر ل□ بەرئەوەی باسی موعجیزەیەکی ئەو خودایەم کردووە کە تۆ پێنج فەرزە 34جاران بە ڕووی موباڕەکتەوە تەوێڵ و هەنیەتی بۆ دەخەیتە سەر عەردی؟

وەرە ئـەی کـوردی هـائیم و حـەیران، بـا وێکڕا دەنکە فرمێسکە

شکەندراوەکانمان خڕوەکەین و جارێکی دیکە بە تەڕایەتییان دەسنوێژێکی نوێ بشۆینەوە و ئەوجار تۆ پێشی من وەهەش خۆ بەیتەوە و دوور بڕوانی دوور، تا جارێکی دی منێکی سەرانی هاوپشت و هاوگەشت و هاوخوێنت لە نەبێتە سووریانی.

کوردی هائیم و حەیران -8- ... هێمن عومەر خۆشناو

وەقتا کو ماڵێ تە هەیە عالەم هەموو ل پەی تەیە
تو چ بەژی گەتنا تەیە خودادارم چ غەم دارم

پێشتر کوڕەکەی گەلێک جاران باسی بابی خۆی بۆ کردبووم، سیمایەکی ئەو لە زەینم گیر ببوو، بە تاسەوە چاوەڕێ بووم بە دیداری شاد بم. مانگێك دەبوو هاتبوو نەمزانی بوو، وەختێ چووینە زیارەتی پیاوێکی کورتیلەی ڕیش سپی هاتە بەرایمان، گەلێک کەیفی هات، منی بردە نزیك خۆی لە سەرینگانە و بە تاسەوە پرسیاری دەکردن، هەر زوو پرس و باس هاتە سەر شاعیرانی کۆنی کورد، بە تامەزرۆییەوە دەیەویست شتێك لەبارەی شاعیرانی کۆنی باشوور بزانێ، پەلەی بوو بپرسێ چیت لا هەیە بمدەرێ. بەڵام ئاخیری ئاخێکی هەڵکێشا و گوتی چ بکەم نکارم ڕێنووسی نووسینی ئێستای باشوور بخوێنمەوە.

بەهۆی پرسیارە زۆرەکانی منەوە، باس و خواس هاتە سەر باوکی. دەم 1910 یەو ئەوسا فرمێسکەکان سەرنەبڕابوون، تەوی سنوور نەچێنرابوو، مەلا خەلیلی کۆدی خەڵکی دەڤەری مووشی باکوور، بۆ خوێندن دێتە بادینان و لە دەوروبەری دهۆك دەگیرسێتەوە. چەند ساڵێك لەوێ دەبێ و خەڵك زۆریان دەکەوێتە بەر دڵ و لێی دەکەونە تکا و ڕەجا کە بمێنێتەوە، ئەویش تاقە فرمێسکێکی هەر لە “موش” بەجێماوە و سەرو حەدی شەڕەی عرووسانیشە، ئەوەندەی دەکا ناتوانە ئەو بڕیارە بدات و تا هەتا لە کەس و کارەکەی دابڕێ، بۆیە بە فرمێسکەوە خواحافیزی لە خەڵکی دهۆك دەکات و بەرەو مووش و گوندی کۆدە دەگەڕێتەوە.
مەلا خەلیل دیوانێکی چاپنەکراوی هەیە و چەندین حاشیەی لەسەر کتێبە کۆنەکان نووسیوە و منداڵ و نەوەکانیشی ئێستا چرایەکی ڕۆشنی زانست زانیارین لە باکوور.

مەلا عەبدولهادی کۆدی زۆری باسی باوکی خۆی بۆ کردم، دەفتەرێکی لە باخەڵی دەرهێنا و دەیان شیعری خۆی و باپیر و باب و کاکی خۆی تێدا نووسیبوونەوە و حەزی دەکرد یەك یەکم بۆ بخوێنێتەوە. ئەو وەك خۆی باسی کرد ئەمساڵ بێتەوە دەبێتە هەشتاو یەك ساڵ، خاوەنی زەینێکی ڕۆن و ساف بوو، فرمێسکە سەربڕدراوەکانی ڕابردووی هەموو لەبیر مابوو، زۆرموشتاق بوو هەمووان هەڵڕێژی، ئەو وێڕای ئەوەی لەلای باوك و برایەکی خۆی "کە ئێستا تەمەنی 92 ساڵە" خوێندووە، بەڵام بەو تەمەنە پیرییەوە و لە تەمەنی حەفتا ساڵیدا ئیجازەی زانستی وەرگرتووە.
لەناو ئەو بارودۆخەی ئێستای تورکیادا مەلا عەبدولهادی گەلەکی خەم هەن، دەتگوت کانووی خەمانە، بە تاسەوە دەیەویست بە بایان بکات، لەناو سارد و سڕی و بەفر و بەستەڵەکی مەعنەویی ئەمڕۆی باکووردا، ئەو بە هەناسەیەکی گەرمەوە دەپ□یقی، لێ ئاهی ساردی لەناو هەستی کرمانجانەدا وەها ئاوێتە ببوو، ئەو ڕووخسارە نوورینییەی ڕادەگرت و بە هەستێکی نیگەرانی و غەمبارییەوە ئاوازی هەلبەستەکانی دەهێنا و دەبرد، مرۆ بە خۆی نەبوو دەکەوتە حالەتێکی تایبەتەوە.

بەر لەوەی دوعاخوازیی لێ بکەین، ئەو وەك هەموو کوردێکی هائیم و حەیران ئاواتێکی هەبوو بە قوڕگی پڕ لە هەنسك و بە چاوی پڕ لە فرمێسکەوە دەریبڕی، ئەز وەها دفکریم کە ئەو فرمێسکانە هەمان فرمێسکی سەد ساڵ لەمەوبەری مەلا خەلیلی باوکن، بەڵام ئەمجارە لە ڕەوشێکی دی و پاش سەد ساڵ فرمێسکەکان هەر سەربڕدراون و هەنسکەکانیش هەر ئاهی سەردیان بەسەردادەکرێ و چاویش هەر دوور دوور لە ئاسۆ دەڕوانێ.

کوردی هائیم و حەیران (7) … هێمن عومەر خۆشناو

نێزیک سەت ساڵ دەبێ لێرە زمان لە گیانەڵادایە، گەلەک جاران دەستیان لە هەوکێ گیر کردووە و لە حەولەحەولێ ڕووحێ دا بووە، هەر دەڵێی بە تیری قودرەتێ پێکرایە، بەڵام خوای کردیە نەمردیە!

لێرە فرمێسکێک نادۆزیتەوە چاوی کوێر نەبووبێ، بێ پیل نەبووبێ، سینگی نەڕووشابێ، هەنسکی زیندەبەچاڵ نەکرابێ، وایلێها تووه خەڵک خەونیش بە زمانی خۆی نابینێ، بە زمانی دیکە دەفکرێ و بە زمانی ئەسپێ و ڕشکی ناو لەشی نەتەوەشی، دەنووسێ و دەخوێنێتەوە.

ئێرە گوندێکی سەر بە باژێڕی ماردینە و ئەو پیاوەی دەیبینن، خەمی زمانی لە کۆڵ ناوە و ڕیشی ماش و برنج و پرچی لەبەر هەتاوی خەمی نەتەوە سپی کردووە و بیست و پێنج ساڵە هەموو ڕۆژێ دەرسی سیپارەو ئەلف و بێی کوردی و جزمی عەممە و نۆباراپچووکانی ئەحمەدی خانی و نەهجولئەنامیان پێ دەدا.
خەڵکی ئەم گوندە تاک و تەرایان نەبێ، هەموویان کوردی بە هەردوو ڕێنووسەکە دەخوێننەوە، بەشێکیان هەنووکە بوونەتە نووسەر و دەورێکی باشیان لە بەرەوپێشبردنی زمان و ئەدەب و نووسینی کوردی لە باکوور گێڕاوە.

مەلا محەمەد ساڵح نە ماندوو دەبێ و نە چاوی لە ناوبانگ و نە چاویشی لە پاداشتە، بێدەنگ بێدەنگ سبەینان دێتە ناو ئەو کاولە خانووە و وەک کوورەی هەنگ، ئەو منداڵانه دەورەی لێدەدەن، ئەویش نە وەڕەز دەبێ و نە دڵت□ن□گ، نە توووەدەبێ و نە کەنەفت، بە شەوقەوە دەخوێنێتەوە و هەموو بە دەنگی بەرز بە دوویدا دەڵێنەوە.
کەشێکی وایە دەڵێی سەردەمی خانی و جزیرییە و ئەویش لەناو قڕانی کورد و زمانەکەیدا، فوو لە پشکۆی خوێندن و نووسین و ئەدەبیاتی کوردی دەکات.

ئەو دەمەی زیارەتمان کرد، هێندەی بەخێرهاتن□ین نەبێتەوە، وامدەزانی بیست سا□□ ه□قدوو دەناسین، وەختێ دەمی دەرسیش هات، هەر دەتگوت وەزیفەیەکی ئەزەلی و ئەبەدییە، هەڵستا و چووە ناو ئەو گوڵە خنجیلانە و ئەوانیش یەک پێ لەبەری بڵندبوون و ئەوجار لەناو فرمێسکی سەربڕاودا، یەکەمجار بوو فرمێسکێکی ساغ و سەلیممان لە چاوی بێتەخوار!

کوردی هائیم و حەیران ـ٦ـــ ... هێمن عومەر خۆشناو

چەند مانگێک دەبێ جار نا جار هەڤدو دەبینین، لە زۆر ڕێ و باناندا سەلامە لەیەکدی دەکەین، پێشتر زانیبووم کوردە، بەڵام قەت و قەت بە تاکە وشەیەکی کوردییش نەیدواندووم، منیش وەک ئەوەی بەشی دوو وشانیش تورکی نازانم، هەر بە مەبەست هەر کە دەیگەمێ، دەستەکی بە بڵند دەکەم و:

ـ ماندینەبی!

ئەویش هەر بە هەناسەی تورکییەوە:

نەسڵسن، ئیمسن ئیشاڵا؟

ـ سەرچاوە من.

جاروباریش دەیانگوت، ئەو مامۆستایە فاشیستی وەک خۆی نییە، جا وەرە کورد بیت و فاشیست بیت و دەست بە کوردان تێکهەڵە بێت، چ قوڕبەسەری و چ عاجباتییەکە خودایە!

ئەمڕۆ لە کەنفەرانسێکی زانستی بووین، توێژینەوەکەی ئێمە لە زۆر شوێنان ناوی کوردستان ی تێدا دەرباز دەبوو، بەشە تورکییەکە کە هاوڕێیەکەم دەیخوێندەوە، زۆر بە وردی و بە دیقەتەوە ئەو پەیڤەی دەخوێندەوە، مامۆستای گەرینە لە ڕیزی لای من دانیشتبوو، دیاربوو سەر و دەی بە پەیڤی کوردستان گیراو چووە دەرێ، پاشی نەبەکی ئەزیش چووم، دیتم لە بەراییەکە پیاسان دەکات و پێدەچوو لەبەر ئەو وشەیە تەنگە نەفەس بوو بێت.

هەر کە منی دیت، زۆر بە گەرمی بەرەو ڕووم هات، بە تورکیی گوتی: وابزانم ئەتۆ عەرەبی دەزانی، چونکە خەڵکی عەراقی، لەمەولا بە عەرەبی لەگەڵت خەبەر دەدەم.

من نە گوتم ئا، نە گوتم نا!

ئەوجار بە عارەبی گوتی: دەڵێی ئەتۆش بێزاربووی، کوڕە وەڵا لەخۆوەڕێزبووم.

هێشتا قسەکەی تەواونەکردبوو، هەر زوو گوتی:

ئەرێ ئەتۆ پسپۆریت زمانی کوردییە؟

ـ بەڵێ

ـ “بۆ بزێیەکی شەڤەنیانەوە” جا چی دەخوێنن؟ چ شتێک هەیە؟

ـ هەر وەک زمانەکانی دی، تورکی و فارسی و عارەبی چ دەخوێنن؟

ـ وابزانم ئەوە دەتانەوە لە نوێوە هەندێ شت بدۆزنەوە، چونکە وابزانم شتەکی ئەوتۆتان نییە.

ـ بۆ وا دەزانی ئەدەبی کوردی ئەوڕۆ پەیدابووە؟ ئەگەر دیرۆکی ئەدەبیاتەکەی، لە دیرۆکی ئەدەبیاتی تورکی زێتر نەبێ، کەمتر نییە.
دیاربوو لەوەدا کەمێک گرژبوو، وەک ئەوەی نوتقی بگیرێ، چونکە جێی سەرسامیی ئەو بوایە، زوو دەیوت: هەڵڵا هەڵڵا!
ئەوجار بابب□تەکەی گۆڕی:
ـ هەولێر شارێکی تورکمانییە یان کوردییە؟
ـ کوردییە و کوردستانییە و سێ چوار لەسەدیش تورکمانە.
ـ ئەدی کورد لە کوێ هاتوونەتە هەولێر؟
تۆ بنۆڕێ لەکنی وایە کورد میوانە
ـ خودان ماڵ بوونە!
ـ ئەزانی دیقەتم داوەتێ، ئەو تەڵەبە کوردانەی لای ئێمە ماستەر دەخوێنن، زۆر ڕقیان لە عارەبە، پێم وایە لەبەر زوڵمی سەددام بووە.
ـ شتێکی خراپە ڕقیان لە هەموو عەرەبە، لە ناو هەموو میللەتێک باش و خراپ هەیە، ئەوانیش ڕەنگە جارجار وەک تورکیان لێ بێت کە بە دائیمی ڕقیان لە کوردە. ئەوە شتێکی زۆر خراپە، تەنانەت خۆت ئیلاهیاتچی دەزاتی خودێی میری مەزن دبێژە زمان ئایەت و موعجیزەکا خودێیە، لەبەرهەندێ خزمەتی هەر زمانێک با هی هەر نەتەوەیەک بێت، لەکن خودای بە عیبادەت و پەرستش دەحەسبێندرێت.
سەرێکی لەقاند، بەڵام دڵنیامە ئایەتەکەی قورئانیش تەنیا بیست دەقیقە لە هۆشی دەمێنێتەوە، دواتر پەتک دەپسێنێتەوە و دەچێتەوە سەر ئاخوڕی جاران.
من بەتاڵووکەبووم، بە تورکی پێم وت:
لەسەر ئیزنت، دەچمەوە ژووری کۆنفرانس، مژارەکە زۆر گرنگە لەسەر کوردستانە.
بە تورکی و لە نیوچەوانییەوە دڵخۆشی و عاجباتی لێ دەخوێنرایەوە، هەڵیدایێ:
چما ئاوا بەو تورکییە قسان دەکەی و کە دەگەیە منیش وشەیەک تورکیت لە دەم نایەتەدەر؟
ـ تورکچە بیلمیۆرم (تورکی نازانم)
برۆی وەک حەرفی لا هێنایەوەیەک و گرژبوو.
منیش وەک نیشانەی خواحافیزی، سەرێکم بۆ لەقاند و پشت لەو و ڕوو لە ژوورەوە لەبەرچاوی ون بووم.

کوردی هائیم و حەیران (5) ... هێمن عومەر خۆشناو

گەلێکم بیستووە پێستی و بەندیی دەوڵەتان، ئەمما
جیهان نەیدیوە پێستی وا میسالی حاڵی کوردستان
وەکوو هەموو جارێ، ڕەفیقەکەم منی دەخستە پێشەی تاکسی، تا شۆفێر وەقسە بێنم و بزانم لەو مەملەکەتی پڕ لە جەنجاڵەی و هەرا و هەریای ڕوحلەبەران، لەناو ئەو سێ چوار ملیۆن کوردانەی لەبرێ لە ئاستانەن، لە دیدەی هائیم و حەیرانیان ڕامێنین و خەبەری مەملەکەتیان بزانین و فرمێسکی سەربەراویان وەبینین و دڵ و جەرگ و هەناویان بدوێنین و لە دیاریاندا حەیران حەیران دەنکە تەسبیحەکانی مێژوو ئاودیو بکەین و لەوسەری بۆ ئەوسەری، بێینەوە یا فەتتاحی و هەمان خەم و مەینەتان بۆ با کەینەوە.

بەسەر ئەو پەردەدا ڕەت بووین، کە نزیک گۆڕستانی ئەبائەیووبی ئەنساری بوو، رۆحیانەتی نالیم دەهاتە خەیاڵ، ئەو وەختەی تازە لە حەجێ گەڕابۆوە، کتێبێکی لە بابەت سوڵتانان لە موسڵە ڕا کەوتبووە لای ئەسعەدەفەندی و ئەویش خۆنی بووبوو لە شایان و قەڵەی لە هەڵکردبوون و داوای سێ سەد قڕووشی لە بابی عالی کردبوو، نالیش هاتبوو بەڕێ پارەکەت خوارد قیڕوسیا! ئەمما کتێبەکەم دەوێتەوە کتێب!
هێشتا هەر لەناو ئەو خەیاڵانەدا بووم، لە جیاتی ئەز لەوی بپرسم خەڵکی کوێی، ئەوی دەستی خۆ وەپێش خست، لە ئەمن بەرسقم نەداوە و تێهەڵچوومەوە و لەویم پرسیارکرد و ئەویش بە تورکییەوە هەڵیدایە:

پێنجا ساڵە لەڕێم و پێنجاو شەش بەهاریشە بەوەلەد بوویمە و باب و کالە منیش خەڵکی سیواسەنە.
هەر کە ناوی سیواسەی هێنا، میری کۆرەم بە فکردا هات، میری کۆری رواندزێ، تا ئەلعانیش نەزانرا لە کیهە کەرخە لە سیواسێ هاتە کوشتن و نە قەبری دیار ما و نە ئاسەوارێکیش!
کابرا هەر کە زانی کوردین، وامزانی کوورەی دیوانە قسان گەرم دەکا، هێدی هێدی هاتە سەر کوردانی سیواس، ئەو چەند سەد هەزار کوردەی لە سیواسەنە و تا نهاش خەڵك هەر وا دەزانێ سیواس یەعنی

تورکستان! تەنانەت کاکی شوفێر دەیگوت لەگەڵ کوردان ماڵ بە ماڵێ وەین، هەر چوار دەوری ماڵێن کورد بوون، لەوەتەی لەوێ هەڵقەندراوین، هاتوچۆن نەبڕاوە، بێنن بە بۆنێ سیواسێ فرە دەبێ و هەوا و هەناسەکی وێندەرێ بارتەقای ساڵەکی ئەو ژیانەیە کە لە خەڵك بە ئەوروپای دەحەسبێنێ! لێ مەفتەن هەر مەفتەنە و وەڵات هەر شیرینە شیرین!

کاکۆ لە تەوێڵی دەخوێندرایەوە بەو بیست دەقەیەی لەگەڵی بووین، گەلەك کەیفی هاتبوو، بەڵام وەك ئەوەی توورەگەی هیواو ئاواتانی وەندا کردبی، دوو دڵ دیاربوو، وەختێ بە تاسەوە لە هەواڵی کوردانی سیواسمان دەپرسی، ئەوجار بە ترس و شەرمەوە وەك ئەوەی ئاوێکی ساردی پێدابکەی، گەرووی پڕ لە هەنسك ، چاوی بوونە گۆمی ئاوان، بە نەرمە دەنگێکەوە بە کوردییەکی خنکاوەوە، ئاوڕێکی لێ دامەوە:

- ئەزژی کوردم!

+چما بە کوردی قسان ناکەی خودێ ژتە ڕازی بێ؟!

هەناسەیەکی ساردی دەردا و بە ئاخ و داخەوە دواو گوتی:

هەمی ژ بیراما چوو! مخابن!

کاکیل کە ناوەکەیم لەفکر چووە، دیاربوو لە شەرمان و لە ترسان نەیدەتوانی زوو بڵێ کوردم، هەتا دەریبڕی وەخت بوو لە هەناوان سیق و دیق بکا، خۆزگەیەکی هەبوو دەیگوت سووڕ دەزانم دەیبەمە بن گڵی، ئەویش ئەوەبوو بەو دواییانە وەهۆش خۆ هاتیمەوە کە چما منداڵەکم فێری زمانی کوردی نەبووە؟! ئای کە توخم و تۆوم بڕایەوە و دارێکی کورد لەو ماڵەی من شین نەبوو و شین نەبوو، هەمووی نە ئەسڵی دەزانێ و نە فەسڵ، لەناو ئەم شارە جەنجاڵەدا هەر ئەوەیە ڕووحمان لەبەر ماوە، ڕووحێکی ئیستیرادکرای، رووحێك باب و کالان نەناسێ بە خوای قەسەم لیرەیەکی سوتاو ناهێنێ!

حاجیشم ئەودەم هاتەوە فکر و بەناوی وی هەڵمدایێ:

دڵم داوە، گوتم: باوکە هەموومان بێکەسین لێرە
چ قەوماوە، گەلێ حەیفە، مەگریێ هەروەکوو باران
گوتی بۆ غوربەت و ڕووتی نییە ئەفغان و هاوارم
لە داخی حاکمی خۆمە، لە شان و شەوکەتی تورکان
گەلێکم بیستووە پەستی و بڵندیی دەوڵەتان، ئەمما
جیهان نەیدیوە پەستی وا میسالی حاڵی کوردستان

گەیشتینە جێی مەبەست و وەخت نەما بۆی تەواو کەم، کە زانی گەیشتین، سۆز و روحمی هەناوانی جوڵا و هاتە خوارێ و ئامێزی تێوەرینام و نەیتوانی هیچ شتێك دەرببڕێ و لە چاوانیدا دونیایەك

خەم و كێوێك هائيمى و سەد ساڵ حەيرانيت لێ دەخوێندەوە. سێبەرى هەموو فكر و خەياڵى لە چاوانەوە بەسەر ئەو ڕوومەتە پێكداقوپايەيدا دەهاتەخوارێ و تا لەو كەرخى ڕەت بووين هەر تێنوەڕاما و ئێمەش بە هائيم و حەيرانى هووردە لەبەر چاوى بزربووين.

كوردى هائيم و حەيران (3) … هێمن عومەر خۆشناو

هێشتا پێم نەخستبووە بێرايى دەستخەتخانە، (حاجى)م ل□ بەرچاوان بوو ل□ بەرخۆيەوە دەيگوت:

لە ڕۆما كەوتە بەرچاوم كەسێكى هائيم و حەيران

بە هەيئەت تێگەييم كوردە، بە شێوە ئەهلى كوردستان

لەناو ئەو هەموو ڕەنگانەدا دڵم دادەخورپا، وەك ئەوەى جەرگ و هەناو و زگ و ڕوحمم بجوڵێنن و يەك يەك خزمى پشتێ و براى خوێن و گۆشتێم بناسمەوە. براى گۆشت و خوێنم هەمووى داماو و ڕەقەڵە و باريكەنە، دەم و چاويان پێكداقوپاينە و كت و مت هەر بە جحێڵى پيربوونە، لە سيمايان‌دا هەزار و يەك خەم و هەزار و يەك ناسۆر و دەردەدڵ هەست پێدەكەى، ئەوێن ديكەش سۆر و سپى و جوان، وەك ئەوەى جارێك خەم بە قاسى مێشێكيش ميوانيان نەبووە، ئەوهان.

دوو پياو لەپشتى مێزەكەوە ڕوونشتينە، يەكيان ڕەنگى ڕەنگى كرمانجانە و خوێن و گۆشتى بانگمان دەكات، ئەوى ديشيان بەرغ□ بابەى بە بن لمووزيدا هاتيتە خوارێ و كورد گوتەنى ملى بە نۆ بيوران ناشكێ. دەستخەتێكمان پێش دوو مانگان لەوێ بەجێهێشتبوو، تەڵەبمان كرد بماندەنەوە، باباى تەنگەستوور چووە سەر كەلى شەيتانى و نەهاتە خوارێ، مردين و سووتاين نەهاتە خوارێ و نەهاتە خوارێ. ئەوى ڕەقەڵە و باريكەش لە چاوانيدا دونيايەك ڕامان هەبوو، هەر لێمان ڕادەما و نەيدەتوانى قسەيەكى خێر بكات، ئەمنيش بە كوردى بە ڕەفيقەكەم گوت كە ئيدى بچين و با زۆرى لۆ كەمى نەڵێين.

كابراى ڕەقەڵە هەر كە زانى كوردم، تا دەرێ لەگەڵمان هات، بە نەرمى و بە پەنهانى، بە توركييەكى شەرمنانەوە گوتى: ئەز ژى

کوردم!
بۆ ئاخ هەڵکێشانێکەوە هەڵمدایە:
ئیدی چوو، زمانی کوردی چوو، کوردی بۆ خودان، کوردی هائیم و حەیران...!
کابرا بە تورکی قسەکانی پێ بڕیم و گوتی تێگەیشتم، کورد چوو، زمان چوو، مخابن!
نەیتوانی قسەکانی تەواو بکات، سەر هەڵگەڕا، ڕەنگێکی هێنا و ڕەنگێکی برد، چاوی پڕ لە ئاو بوون، بە قوڕگی پڕ لە هەنسکەوە، دەستی گرتم، هەموو بێدەنگ بووین، لە چاوی هەردووکمان ڕاما، دەستی گەرم داهاتن، ئاخێکی وا گەرمی هەڵکێشا بەفر و شەختەی هەناوانی دەتاواندەوە. دەستی بەردام و گوتی من عیلاجی دەکەم!
کارەکەی جێبەجێ کرد، ئەو ڕۆژانەی لەوێ بووم، هەر کە دەچوومە لای تا ئیمزایەك بکات، نەیدەوێرا یەك قسەم لەگەڵ بکات، نووسراوەکەی لێ وەردەگرتم و بە خەمەوە تەماشایەکی دەکردم، وەك ئەوەی پێم بڵێ چەند پێم خۆشە لەگەڵت بپەیقم، لێ نکارم نا!
ئەزیش هەر قسەکەی (حاجی)م بە فکردەهاتەوە و لە بەرخۆمەوە دەمگوت سەد و بیست ساڵ تێپەڕی و کورد هێشتا هەر هائیم و حەیرانی جارانە!
ئێرە ستەنبۆڵ، باژێڕێکی چەندی بڵێی مەزنە، لە دەستخەت و بەڵگەنامەکاندا ناوی بە (درسعادت، درتعالیە، ئاستانە...) هاتووە، هەموو ڕەنگان دەبینی، خۆ دەنگان دەبیستی، جێی وای تێدایە دەرزی باوێی وە عەردی ناکەوی، لەرێ جوانییەکی بێ وێنە، هەوارەکی دڵڕفێن و مەڵبەندێکی مێژوویی و کولتووری گرنگ دەبینی، ئەمما ئەمن هەر کە پێ لەو خاکە دادەنێم، نالی و حاجی و شێخ ڕەزا و میری کۆرە و مەحوی و باقیی کوردانم وەبیردێنە، هەر دەڵێی زەمەنم بە قورمیش دەکەنەوە و سەد ساڵم دەبەنەوە پاش! سەد ساڵی پێ لە خەم و داماوی و حەیران!

کوردی هائیم و حەیران (2) ... هێمن عومەر خۆشناو

ئەو پیرەپیاوە لە هەموو خەڵکی ئەم شارە بەتەمەنترە، شارەزای بست بە بستی ئەم دەڤەرەیە، یادگاریی لەگەڵ هەموو کوچە و کۆڵان و باغ

و بەستان و دار و بەردی ئێرە هەیە، تەنانەت هەشتا ساڵێك لەمەوبەر هەر ڕۆژێ نانی لە ماڵێك دەخوارد، شەڕبوو لەسەر ئەوەی کە زووتر فەرمووی لێ بکات، وای لێهاتبوو نە ئەو بە خێڵەکەکە ئیدارەی دەکرد و نە خێڵەکیش بە ئەو سەبوریان دەهات.

ڕێزی خەڵك بۆ ئەو پیرەپیاوە هەر لەبەر ڕیشە سەپییە وەك كەڵە بەفرەکەی نەبوو، ئەو بە منداڵیش شیری لەگەڵ هەموو منداڵانی ئێرە خواردووە، دەستنوێژی لە کەس نوێ نەکردەتەوە، بۆتە برای شیریان و لەگەڵ ترپەی دڵیان، دڵی لێدەدا و لەگەڵ هەنسکی ئەوانیشەوە فرمێسکی دەبێتە تاڤگەیەك و بەسەر ئەو ڕیشە بەفراوییەدا دەتەخوارە.
جار جار دەیبینم لەبەر دەرگای زانکۆ دەیپشکنن، بە هەزار بینە و بەردە تا ڕێی دەدەن تێپەڕ بێت، هەندێك بە تاسەوە تەماشای دەکەن و بە هەناسە هەڵکێشانەکەوە پشتی تێدەکەن، هەیانە خۆی لە نەناس دەکات و بە تیزەوە بە ڕەفیقەکەی خۆی دەڵێت و ئەوە و زانکۆیان نەگوتوە؟ بۆ خۆی و ئەو جلانە چییە دێتە ناو زانکۆ؟ زۆر قسەی دیکەش لەملاو لەولا دەکرێن، کەچی ئەو زۆر بە وردی لێیان ڕادەمێنێ و دمکی گۆپاڵەکە لە عەردی دەدا و تێر تێر تەماشایان دەکات و جار جار نیوچەوانی گرژدەبێ و جارجاریش ئەو هاڵاوە گەرمەی لە هەناوان دێتە دەرێ دەڵێی لەناو کوورەی ئاگرەوە هەڵدەستێ.

ئەمن گەلێك جاران تووشی دەبم ڕوودەبمە دەستی و زیارەتی دەکەم، ئەویش بە دەرفەتی دەزانێ و دەردە دڵی خۆیم بۆ باس دەکات و لەنێو قسانیشدا زوو زوو هەڵدەداتە:

ئەوانە دەبینی؟ هەموو برازامن، شیرم لەگەڵ دایك و باوکی هەموویان خواردووە، کەچی خۆم لێ نەناس دەکەن و تیزانم پێ دەکەن! ئەوانە مێشکیان شۆردراوەتەوە، تەنانەت هەست دەکەم زمانیشیان گۆڕاوە، لەبەرچاوم دەیان وەك دەنکە زەنگیانەیەکی لێ هاتووە و جێی هیچی تێدانا بێتەوە. لە بەرچاوی خەڵك زۆر پێش چاون، کەچی ڕۆژ دوای ڕۆژ دەیان بچوك دەبێتەوە، گەیشتەتە ئەوەی هەندێکیان دەیان نەماوە و بە بێ دڵی لەناو زانکۆ دێن و دەچن و ئەمساڵ شەش لەو بێ دڵانانە ماستەریشیان لە بەشی کوردی تەواوکردووە!

جار جار لەگەڵ دایك و باوکی ئەو قوتابیانە دێتە زانکۆ، ئەو پیرەمێردە پێشیان دەکەوێت، هەر بە ئیرادەی خوا ئەو دایك و بابانەش هەر کە پێیان خستە ناو زانکۆ ئیدی دڵیان بچوك دەبێتەوە، دەست دەخەنە سەر دڵیان و دەڵێن بروسکێك لە دڵی دام! ئیدی بە حاڵ تاقەتیان لەو پیرەپیاوە دەمێنێ و زوو بەجێی دەهێڵن و تەنانەت دەیان

بە ئەولادەکانی خۆیشیان ناچێت و بەرچاویان تاریك دەبێت و لە دەرەوەی پرسگەی زانکۆدا دەیان گەورە دەبێتەوە و بەرچاویان ڕووناك دەبێتەوە.

کوردی هائیم و حەیران … هێمن
عومەر خۆشناو

هەموو ڕۆژێ لەگەڵ گەردی بەیانی دەیبینم، جلێکی درێژی لەبەرە و خۆی دەمامك دایە و تا چۆکان خۆی هەڵکردووە و لەبن دیوارێك لە دیار ڕۆژێ هەڵکوڕماوە. لە دوور ڕا کە چاوی دەدەمێ وەك هەژارێکی بێ دەرەتان دیارە و بەسەر گۆچانەکەی چەمیوەتەوە و ڕیشێکی سپی، سپی دەلێی کەوە بەفری کوێستانە، بەسەر سینگی دا هاتەتە خوارێ، کە لیشی نزیك دەبیتەوە ئەو ڕیشە سپییە دەبێتە ڕیشێکی ڕەشی قەترانی، هەر دەلێی سیحربازێکە و هەر جارە بە ڕەنگێك خۆی نیشان دەدات و چەند جار لەبەر دەرگای زانکۆ دیومە، ئەو خەلکە دەیبینن و خۆیان لە گوورە نابەن، ئەویش بە نیگایەکی قووڵ لێیان دەڕوانێ و جاری واش هەیە هەر ئاخان هەڵدەکێشێ و لە حەسرەتان پێشتەماڵەکەی بەسەر سەر و چاوی خۆی دادەداتەوە و لەبن ئەو پێشتەماڵە سەری دەلەقێنێ و کەس لیی حاڵی نابێت چ دەڵێ و مەبەستی چییە!

دوو مانگ زیاترە دیقەتی دەدەمێ، دەچمە هەر شوێنێ ئەو پیرە پیاوە لەوێندەرە، بە بەردەمی قوتابخانەیەکی سەرەتاییدا ڕەت بووم، لەبەر دەرگای ئەوەش هەڵکوڕمابوو، دەچمە ناو بازاڕ لەناو میوەفرشاندا سەرنج دەداتە دەمی میوەفرۆشان و لە زمانیان ورد دەبێتەوە و هەر هەناسەی سارد هەلدەکێشێ.

چەندی لیی نزیك دەبمەوە گەشتر دەیبینم، هەتا دووردەکەومەوە وەك ئەو کزتر دەبێ و وا هەست دەکەم پارچەیەك لە جەرگی من دەبات و بەو گەرمایە لەبەر ڕۆژێ جار جار پیاسان دەکات و جاری واش هەیە لەبەر ئەو تاوە سەرە دادەنیشێ و لەو خەڵکە ڕادەمێنێ و بە نیگایەکی دوور دوور ئەو چاوە ڕەشە قەترانییانە نانووقێنێ و ئەو برۆیە ئەستوورانە هاتوونەتە سەرچاوەکانی و وەك ساباتێك بەسەر ئەو چاوانە و وەك سەبەری دار چنارێکن و دوو چاویش وەك دوو مەرەی

ماندوو لەژێریدا نە سەرخەوێك دەشكێنن و نە لە ڕامان و وردبوونەوەش دەكەون!